การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

School Administration Based on Good Governance Principles by School Administrators Under Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1

พารีด๊ะ บินสาและ[1*] และจรุณี เก้าเอี้ยน[2]
Pareedah Binsaleah[1*] and Jarunee Kao-ian[2]

นักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา[1]
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา[2]
Master's degree student in Educational Administration, Faculty of Education, Yala Rajabhat University [1]
Faculty of Education, Yala Rajabhat University [2]
*Corresponding author, e-mail: 736693014@yru.ac.th เบอร์โทรศัพท์ 084-992-2690

(**Received**: June 24, 2024; **Revised**: September 23, 2025; **Accepted**: March 19, 2026)

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา 3) เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 127 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากแบบไม่กลับคืน เครื่องมือที่เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบที และทดสอบเอฟ เมื่อพบมีความแตกต่างกันจึงทดสอบโดยวิธีของเชฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่า ตัวแปรเพศ ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ตัวแปรตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ตัวแปรประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านหลักการตอบสนองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ตัวแปรขนาดสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการประมวลข้อเสนอแนะ การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์และเป้าหมายที่สอดคล้องกับพันธกิจและค่านิยมของผู้บริหาร มีการวางแผนและการบริหารจัดการให้เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้บริหารจัดสรรตำแหน่งของบุคลากรให้มีความเหมาะสมหรือความชำนาญในด้านการปฏิบัติหน้าที่สามารถตอบสนองของเขตพื้นที่การศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา; หลักธรรมาภิบาล; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This independent study aimed to: 1) examine the level of school administration based on good governance principles of school administrators. 2) compare school administration based on good governance principles of school administrators, classified by gender, position, work experience, and school size; and 3) synthesize recommendations for school administration based on good governance principles of school administrators. The sample consisted of 127 school administrators and teachers under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2024. The participants were selected using simple random sampling by lottery without replacement. The research instrument was a questionnaire. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test. When significant differences were found, pairwise comparisons were conducted using Scheffé's method.

The research findings revealed that: 1) The overall level of school administration based on good governance principles of school administrators under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1 was at a high level. 3) The comparison results showed that, when classified by

gender and position, there were no significant differences in both overall and individual aspects. For work experience, no statistically significant difference was found overall; however, when considering individual aspects, the responsiveness principle showed a statistically significant difference at the .05 level. For school size, no statistically significant differences were found in both overall and individual aspects. 3) The recommendations indicated that administrators should establish a clear vision, strategic objectives, and goals aligned with their mission and core values. They should implement effective planning and management to achieve these goals. Additionally, administrators should appropriately assign personnel to positions that match their expertise and competencies to effectively respond to the needs of the educational service area.

Keyword: Educational Administration; Governance; Educational Administrators

บทนำ

ยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงด้วยพลังแห่งเทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษาในประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้ก้าวทันยุคสมัยไทยแลนด์ 4.0 ที่ขับเคลื่อนด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสาร และความรู้ด้านภาษา การจัดการศึกษาในวันนี้จึงมิได้มุ่งเพียงการถ่ายทอดความรู้ หากแต่ต้องพัฒนาเยาวชนให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรม เพื่อสร้างพลเมืองคุณภาพที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและประเทศชาติได้อย่างแท้จริง ในกระบวนการนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญ ผู้มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ และภาวะผู้นำที่มั่นคง ย่อมสามารถพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จด้วยการสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรทั้งองค์กร ซึ่งหนึ่งในแนวคิดหลักสำคัญที่ผู้บริหารยุคใหม่ต้องน้อมนำมาใช้คือหลักธรรมาภิบาล อันประกอบด้วยนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่า ซึ่งถือเป็นเข็มทิศแห่งการบริหารงานที่โปร่งใส ยุติธรรม และตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน (มณฑิรา ขุนหิรัญ, 2565)

ในบริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายจากสภาพแวดล้อมที่เปราะบางและความไม่สงบที่ดำเนินมาอย่างยาวนาน ทำให้การขับเคลื่อนหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษายังมีอุปสรรคทั้งด้านความปลอดภัยของบุคลากร ความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ และความโปร่งใสในกระบวนการบริหารจัดการ ปัญหาเหล่านี้สะท้อนถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางธรรมาภิบาล เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธา และความร่วมมือจากทุกภาคส่วน (ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์และ

คณะ, 2562) จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างแนวทางและพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุความโปร่งใส ยุติธรรม และมีประสิทธิภาพ รองรับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความเจริญก้าวหน้าของชุมชนและประเทศชาติต่อไป

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 จะต้องปรับเปลี่ยนการบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเพิ่มมากขึ้น และการปรับปรุงพัฒนาในด้านการบริหารสถานศึกษา ตลอดจนเป็นแนวทางการบริหารงานให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมเกิดระบบการบริหารจัดการที่ดีในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อประมวลข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 จำนวน 190 คน (สำนักงานเขตพื้นการศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie and

Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 127 คน โดยทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากแบบไม่กลับคืน (Simple Random Sampling Without Replacement)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยมีการสอบถามเกี่ยวกับ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยจะสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ทั้งหมดจำนวน 70 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Questionnaire) เกี่ยวกับปัญหาข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์หรือลักษณะที่ต้องการวัด โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป (Rolvinelli and Hambleton, 1978 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยให้คะแนน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับนิยามศัพท์ที่กำหนดไว้ประเด็นหลักของเนื้อหา

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามตรงกับนิยามศัพท์ในประเด็นหลักของเนื้อหา

-1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับนิยามศัพท์ในประเด็นหลักของเนื้อหา

ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้มีค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 จึงสามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อและนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเป็นรายข้อโดยใช้สูตรค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 2001อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2558) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .949 ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีคุณภาพนำมาใช้ได้ทุกข้อ หลังจากได้แบบสอบถามตอบกลับ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม ซึ่งจากการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้รับการตอบแบบสอบถาม จำนวน 127 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และผลการตรวจสอบการตอบแบบสอบถามพบว่า มีความสมบูรณ์ จำนวน 127 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำผลการตอบไปวิเคราะห์วิธีทางสถิติต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

หลักธรรมาภิบาล	ระดับความคิดเห็น			
	M	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านหลักประสิทธิผล	4.33	0.58	มาก	3
2. ด้านหลักประสิทธิภาพ	4.25	0.61	มาก	8
3. ด้านหลักการตอบสนอง	4.30	0.59	มาก	5
4. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ	4.24	0.60	มาก	9
5. ด้านหลักความโปร่งใส	4.35	0.58	มาก	1
6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.27	0.58	มาก	7
7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.29	0.60	มาก	6
8. ด้านหลักนิติธรรม	4.31	0.58	มาก	4
9. ด้านหลักความเสมอภาค	4.35	0.61	มาก	2
10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.33	0.58	มาก	3
เฉลี่ยรวม	**4.30**	**0.59**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (M = 4.30, SD = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความโปร่งใส (M = 4.35, SD = 0.58) และหลักความเสมอภาค (M = 4.35, SD = 0.61) รองลงมา คือ หลักมุ่งเน้นฉันทามติ (M = 4.33, SD = 0.58) รองลงมา คือ หลักประสิทธิผล (M = 4.33, SD = 0.58) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักภาระรับผิดชอบ (M = 4.24, SD = 0.60)

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ				t	P-value
	ชาย		หญิง			
	M	SD	M	SD		
1. ด้านหลักประสิทธิผล	4.22	1.15	4.24	0.86	.14	.85
2. ด้านหลักประสิทธิภาพ	4.09	.83	4.23	0.87	1.27	.91
3. ด้านหลักการตอบสนอง	4.23	.48	4.17	0.81	.79	.09
4. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ	4.22	1.15	4.25	0.86	.14	.85
5. ด้านหลักความโปร่งใส	4.04	.42	4.11	0.83	.71	.09
6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.09	.83	4.23	0.87	1.27	.91
7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.23	.48	4.16	0.81	.79	.08
8. ด้านหลักนิติธรรม	4.22	1.15	4.24	0.86	.14	.85
9. ด้านหลักความเสมอภาค	4.09	.83	4.23	0.88	1.27	.91
10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.23	.48	4.17	0.82	.79	.08
รวม	**4.17**	**0.78**	**4.20**	**0.85**	**0.73**	**0.56**

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ตำแหน่งหน้าที่				t	P-value
	ผู้บริหาร		ครู			
	M	SD	M	SD		
1. ด้านหลักประสิทธิผล	4.22	1.15	4.24	0.86	0.14	0.85
2. ด้านหลักประสิทธิภาพ	4.09	0.83	4.23	0.87	1.27	0.91
3. ด้านหลักการตอบสนอง	4.23	0.48	4.17	0.81	0.79	0.09
4. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ	4.22	1.15	4.25	0.86	0.14	0.85
5. ด้านหลักความโปร่งใส	4.04	0.42	4.11	0.83	0.71	0.09
6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.17	1.05	3.94	0.43	2.97	0.06
7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.21	0.99	3.93	0.43	2.53	0.08
8. ด้านหลักนิติธรรม	4.25	1.02	4.21	0.99	0.76	0.48
9. ด้านหลักความเสมอภาค	4.18	0.82	4.17	1.05	0.85	0.44
10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.12	0.93	4.09	0.88	0.95	0.39
รวม	**4.18**	**0.89**	**4.14**	**0.80**	**1.11**	**0.42**

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์และเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ความคิดเห็นของครู จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการทำงาน								F	P-Value	คู่ที่แตกต่าง
	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		10 -11 ปี		11 ปีขึ้นไป				
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD			
1. ด้านหลักประสิทธิผล	4.18	1.04	4.33	0.83	4.12	0.92	4.09	0.88	2.97	0.06	-
2. ด้านหลักประสิทธิภาพ	4.18	0.82	4.17	1.05	3.94	0.43	3.85	0.39	2.53	0.08	-
3. ด้านหลักการตอบสนอง	4.25	1.02	4.21	0.99	3.93	0.42	3.74	0.42	3.741*	0.03	(1,2)
4. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.18	0.82	4.17	1.05	3.94	0.44	3.82	0.43	2.53	0.09	-
5. ด้านหลักความโปร่งใส	4.22	1.15	4.24	0.86	4.09	0.83	4.23	0.87	1.27	0.91	-
6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	4.23	0.48	4.16	0.81	4.12	0.92	4.09	0.88	0.95	0.39	-
7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.22	1.15	4.24	0.86	3.94	0.43	3.85	0.39	0.76	0.47	-
8. ด้านหลักนิติธรรม	4.09	0.83	4.23	0.88	4.12	0.92	4.09	0.88	0.85	0.44	-
9. ด้านหลักความเสมอภาค	1.02	4.21	0.99	3.93	4.23	0.48	4.16	0.81	0.96	0.39	-
10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ	0.82	4.17	1.05	3.94	4.22	1.15	4.24	0.86	0.95	0.40	-
รวม	**4.20**	**0.93**	**4.22**	**0.98**	**3.98**	**0.55**	**3.88**	**0.53**	**2.68**	**0.06**	**-**

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หลักการตอบสนองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffé's method) พบว่า คู่ที่แตกต่างกัน คือ ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปีมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 สูงกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดสถานศึกษา								F	P-value
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ขนาดใหญ่พิเศษ			
	M	SD	M	SD	M	SD	M	SD		
1. ด้านหลักประสิทธิผล	4.18	0.82	4.17	1.05	3.94	0.44	3.82	0.43	2.53	0.09
2. ด้านหลักประสิทธิภาพ	4.22	1.15	4.24	0.86	4.09	0.83	4.23	0.87	1.27	0.91
3. ด้านหลักการตอบสนอง	4.23	0.48	4.16	0.81	4.12	0.92	4.09	0.88	0.95	0.39
4. ด้านหลักภาระรับผิดชอบ	4.22	1.15	4.24	0.86	3.94	0.43	3.85	0.39	0.76	0.47
5. ด้านหลักความโปร่งใส	4.09	0.83	4.23	0.88	4.12	0.92	4.09	0.88	0.85	0.44
6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	1.02	4.21	0.99	3.93	4.23	0.48	4.16	0.81	0.96	0.39

7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ	4.18	0.82	4.17	1.05	3.94	0.44	3.82	0.43	2.53	0.09
8. ด้านหลักนิติธรรม	4.22	1.15	4.24	0.86	3.94	0.43	3.85	0.39	0.76	0.47
9. ด้านหลักความเสมอภาค	4.09	0.83	4.23	0.88	4.12	0.92	4.09	0.88	0.85	0.44
10. ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ	4.18	1.04	4.33	0.83	4.12	0.92	4.09	0.88	2.97	0.06
รวม	**3.87**	**1.25**	**3.90**	**1.20**	**4.06**	**0.67**	**4.01**	**0.69**	**1.44**	**0.38**

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการประมวลข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ดังนี้

1) ด้านหลักประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีจำเป็นต้องแสดงบทบาทในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่ชัดเจน ซึ่งต้องสอดคล้องกับพันธกิจ ค่านิยม และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา รวมถึงค่านิยมของผู้บริหารเอง วิสัยทัศน์เหล่านี้จะเป็นแนวทางให้บุคลากรทุกคนเดินไปในทิศทางเดียวกัน มีการจัดทำแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่มีความเป็นระบบชัดเจน กำหนดเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว พร้อมประกาศให้ผู้รับบริการ ครู ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบร่วมกัน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและความเชื่อมั่น อีกทั้งส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนในทุกด้านเพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง

2) ด้านหลักประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการจัดสรรตำแหน่งและหน้าที่ให้กับบุคลากรแต่ละคนอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความถนัด ความชำนาญ และศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินงาน ทั้งนี้ยังต้องวางระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม มีการออกแบบเครื่องมือ เทคนิค วิธีการกำกับติดตามและการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ สม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เพื่อให้การทำงานบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายที่กำหนดและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3) ด้านหลักการตอบสนอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการของเขตพื้นที่การศึกษา ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงอย่างตรงจุด สามารถบริหารจัดการให้สำเร็จภายในกรอบเวลาที่กำหนด คำนึงถึงความหลากหลายและความแตกต่างของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อีกทั้งสร้างความเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายจนเกิดความไว้วางใจในความสามารถและความจริงใจในการบริหารจัดการ

4) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารต้องแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างแท้จริง ทำงานร่วมกับบุคลากรเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการบริหารจัดการและการดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา พร้อมทั้งแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากรตามความถนัดและความสามารถ เพื่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างแท้จริง

5) ด้านหลักความโปร่งใส การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาต้องเน้นความโปร่งใสในทุกขั้นตอน ให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเท่าเทียมกัน เปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานอย่างถูกต้อง ตรวจสอบได้ และมีหลักฐานอ้างอิงชัดเจน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อกระบวนการบริหารงาน

6) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการ รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน รวมทั้งการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความร่วมมือและความผูกพันจากทุกฝ่าย

7) ด้านหลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ โดยการมอบหมายงานให้สอดคล้องกับความสามารถและความถนัดของแต่ละคน มีการกระจายอำนาจที่เหมาะสม ถูกคน ถูกงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นและร่วมประเมินความพึงพอใจในกระบวนการทำงาน เพื่อนำผลลัพธ์ไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้น

8) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารต้องยึดถือและปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ อย่างเคร่งครัด ทำหน้าที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในสถานศึกษา และประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ข้อบังคับ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับทราบข้อมูลอย่างทั่วถึง

9) ด้านหลักความเสมอภาค ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดการบริหารงานโดยยึดหลักความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เปิดโอกาสให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถเข้าถึงการรับบริการอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม มอบหมายงานและภารกิจให้บุคลากรโดยไม่เลือกปฏิบัติ พร้อมทั้งสนับสนุนให้บุคลากรได้เรียนรู้งานในด้านต่าง ๆ อย่างเท่าเทียม

10) ด้านหลักมุ่งเน้นฉันทามติ ในการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรเน้นการตัดสินใจโดยยึดหลักฉันทามติ เมื่อมีความเห็นที่แตกต่างกัน ควรใช้วิธีการฟังเสียงส่วนใหญ่และตัดสินใจบนพื้นฐานของประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา พร้อมทั้งกำกับดูแลให้การดำเนินงานของบุคลากรเป็นไปตามข้อตกลงและแนวทางที่กำหนดร่วมกัน เพื่อสร้างความสามัคคีและบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างราบรื่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของซาลีฮะห์ ดะเซ็ง (2559) ที่ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลจากมุมมองของครูในพื้นที่เดียวกันโดยพบว่าอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน และยังสอดคล้องกับงานของทัศนี ไชยจิตร (2562) ศึกษาการบริหารสถานศึกษาในโรงเรียนอำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน สามารถอภิปรายรายด้านดังนี้ ด้านประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยกมลวรรณ พึ่งหวัง (2560) ที่พบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในสมุทรสาครอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านคุณธรรม จริยธรรม และความเสมอภาค ส่วนด้านอื่น ๆ เช่น ความโปร่งใส การกระจายอำนาจ และนิติธรรม ก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ด้านประสิทธิภาพ ภาพรวมของการบริหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งตรงกับงานของศิรินันท์ สุขเจริญ (2560) ที่เน้นถึงความสำคัญของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ขณะเดียวกัน วิชิต สนองสิทธิ (2556) พบว่าการเสริมสร้างประสิทธิภาพในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมุ่งเน้นการให้บริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง และยุติธรรม รวมถึงส่งเสริมคุณธรรมและความโปร่งใส ด้านการตอบสนอง การบริหารในด้านนี้อยู่ในระดับมากเช่นกัน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของสาคร บุญพรม (2561) ที่พบว่าการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในขอนแก่น เขต 4 อยู่ในระดับมากในทุกด้าน โดยการตอบสนองอยู่ในลำดับกลางเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ด้านความรับผิดชอบ พบว่าการบริหารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลของจุฑามาศ สุขดี (2561) ที่พบว่าครูให้ความเห็นว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในเขตมัธยมศึกษา เขต 24 อยู่ในระดับมาก โดยด้านความรับผิดชอบได้รับการประเมินสูงสุด ด้านความโปร่งใส การบริหารด้านนี้ได้รับการประเมินในระดับมาก สอดคล้องกับงานของนันทิชา ปูเวสา (2562) ที่ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนในเครือข่ายหนองกรุงศรี 1 พบว่าความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความคุ้มค่า เป็นด้านที่ได้รับการประเมินสูงที่สุด ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผล

การศึกษาโดยสาคร บุญพรม (2561) ที่ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยพบว่าการบริหารงานของสถานศึกษาในพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในระดับมากทั้งสิ้น 10 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านนิติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล การตอบสนอง การกระจายอำนาจ ความเสมอภาค และการมุ่งเน้นฉันทามติ ตามลำดับ ด้านหลักการกระจายอำนาจ ผลการประเมินด้านนี้อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งไปในทิศทางเดียวกับงานของนันทิชา ปูเวสา (2562) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนในเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองกรุงศรี 1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยพบว่าครูให้ความเห็นว่าการบริหารในด้านความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านหลักนิติธรรม ภาพรวมของการบริหารในด้านนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของอาทิตยา สมศรี (2559) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 โดยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย คือ นิติธรรม ความรับผิดชอบ คุณธรรม การมีส่วนร่วม ความคุ้มค่า และความโปร่งใส ด้านหลักความเสมอภาค ด้านนี้ได้รับการประเมินให้อยู่ในระดับมาก ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของศิรินันท์ สุขเจริญ (2560) ที่ศึกษาหลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย โดยเน้นว่าการบริหารควรดำเนินตามหลักธรรมาภิบาลตามกฎหมายที่กำหนด และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการบริหารจัดการ ด้านหลักการมุ่งเน้นฉันทามติ ผลการประเมินด้านนี้อยู่ในระดับมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของศิรินันท์ สุขเจริญ (2560) ที่ชี้ให้เห็นว่าการบริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรยึดหลักธรรมาภิบาลตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการกำหนดทิศทางการบริหารจัดการ

2.การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ได้ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานอย่างเป็นกลาง ไม่ได้เลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลด้านเพศ ตำแหน่ง หรือขนาดของโรงเรียน แต่ความแตกต่างที่พบในเรื่องประสบการณ์การทำงานนั้นชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา โดยเฉพาะในด้านหลักการตอบสนอง การที่ครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี มีความเห็นที่แตกต่าง เนื่องจากยังไม่เข้าใจกับระบบการทำงาน หรืออาจต้องการการสนับสนุนอย่างมีคุณภาพ

ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจ การสื่อสาร และการตอบสนองต่อปัญหาของบุคลากรครูอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน

3. ข้อเสนอแนะการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า การบริหารงานสถานศึกษาของผู้บริหารภายใต้หลักธรรมาภิบาลสะท้อนถึงความเป็นผู้นำที่มีคุณภาพ โดยด้านหลักประสิทธิผล ผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับพันธกิจและค่านิยม พร้อมทั้งเผยแพร่สู่สาธารณะเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ขณะเดียวกันหลักประสิทธิภาพปรากฏในรูปแบบการจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ส่วนหลักการตอบสนองและหลักความรับผิดชี้ให้เห็นถึงความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายและการแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อนำมาพัฒนางานบริหาร นอกจากนี้ ผู้บริหารถือหลักความโปร่งใสโดยเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องและเข้าถึงได้ง่าย ตลอดจนยึดหลักการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นเพื่อการแก้ปัญหาและพัฒนา อีกทั้งยังมีการกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน รวมถึงการยึดหลักนิติธรรมผ่านการประชาสัมพันธ์ข้อบังคับและกฎหมายอย่างชัดเจน หลักความเสมอภาคก็ได้รับการส่งเสริมด้วยการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้าถึงบริการอย่างเท่าเทียม และผู้บริหารใช้หลักฉันทามติเป็นแนวทางในการตัดสินใจโดยยึดเสียงส่วนใหญ่ ควบคู่กับการติดตามให้การดำเนินงานเป็นไปตามข้อตกลง ส่งผลให้การบริหารมีความโปร่งใส ยั่งยืน และสร้างความไว้วางใจจากทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องยกระดับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น โดยสามารถสรุปแนวทางที่ควรปรับปรุงได้ ดังนี้

1.1 ด้านประสิทธิผล ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ และจุดมุ่งหมายที่สอดคล้องกับพันธกิจและค่านิยมของตนเอง พร้อมทั้งเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับทราบและเข้าใจร่วมกัน

1.2 ด้านประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรจัดสรรตำแหน่งและมอบหมายงานให้บุคลากรอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจากความเชี่ยวชาญและความถนัดในการปฏิบัติหน้าที่

1.3 ด้านการตอบสนอง ผู้บริหารควรตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งมีความหลากหลาย รวมทั้งเสริมสร้างความไว้วางใจจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

1.4 ด้านความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง และนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

1.5 ด้านความโปร่งใส ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารของผู้บริหารได้อย่างทั่วถึง โดยข้อมูลต้องถูกต้องและตรวจสอบได้

1.6 ด้านการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรรับฟังข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันคิดหาทางออกและแนวทางการแก้ไขปัญหา

1.7 ด้านการกระจายอำนาจ ผู้บริหารควรให้โอกาสแก่ประชาชนในการร่วมประเมินความพึงพอใจ เพื่อใช้เป็นข้อมูลปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงาน

1.8 ด้านนิติธรรม ผู้บริหารควรประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ข้อบังคับ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชนอย่างชัดเจน

1.9 ด้านความเสมอภาค ผู้บริหารควรเปิดกว้างให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สามารถเข้าถึงและใช้บริการของสถานศึกษาได้อย่างเท่าเทียม

1.10 ด้านการมุ่งเน้นฉันทามติ ในการตัดสินใจเมื่อเกิดความเห็นต่าง ผู้บริหารควรยึดเสียงข้างมากเป็นหลักและติดตามกำกับให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามข้อตกลงที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรดำเนินการศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ระหว่างสถานศึกษาของรัฐและสถานศึกษาเอกชน เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการเสริมสร้างและยกระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาถึงความเชื่อมโยงระหว่างลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 เพื่อให้ทราบแนวทางการส่งเสริมการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการพัฒนาสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำ เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสะท้อนกลับสำหรับการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ตัวชี้วัดและหลักสูตรแกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาชั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. สำนักคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จรุณี เก้าเอี้ยน. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติ สำหรับผู้บริหารมืออาชีพ. 2.* สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2562). บริบทของพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ซาลีฮะห์ ดะเซ็ง. (2559). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา.

ซอฟี ราเซะ. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอทุ่งยางแดงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3.* การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

นิวุธ มีพันธ์. (2559). *ตัวแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมในเขต ภาคเหนือตอนบน* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

นูรียะห์ หะแว. (2563). *พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2.* การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

มณฑิรา ขุนหิรัญ. (2565). การเปลี่ยนแปลงด้วยพลังแห่งเทคโนโลยีและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

รีซูวัน สะแลแม และนวรัตน์ ไวชมภู. *(2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2.* การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.

วีรศักดิ์ ประจง. (2556). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนมิตรภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1*. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

วาทินี พูลทรัพย์ และนุชนรา รัตนศิระประภา. (2564). องคประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. *วารสารนวัตกรรมและการจัดการ*, 6 (2), 65-77.

วุฒินันท์ โพหะดา. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจ*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

ปรัชญา ภักดีศุภผล และคณะ. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารการศึกษา. สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 18. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 3(1),24-37

ลัดดาวรรณ นัดดาเทพ. (2557). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี*. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

สันติ บุญภิรมย์. (2552). *หลักการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.

สิทธิพร สมบูรณ์ทรัพย์. (2560). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสมศักดิ์วิทยา* . การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร